

# **O‘ZBEKISTONDA MILLIY VA AXBOROT XAVFSIZLIGI SIYOSATINI O‘ZARO ALOQADORLIKDA RIVOJLANISHINING USTUVOR JIHATLARI**

**Bahodir MAHMUDBOYEV**

mustaqil izlanuvchi

Guliston davlat universiteti

Guliston, O‘zbekiston

[bahodirmahmudboyev@gmail.com](mailto:bahodirmahmudboyev@gmail.com)

## **Annotatsiya**

Ushbu maqolada O‘zbekistonda milliy xavfsizlik va axborot xavfsizligi siyosatini o‘zaro bog‘liqlikda rivojlantirish masalalari tahlil qilinadi. Shuningdek axborot va milliy xavfsizlik siyosati o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlikni tushunish, mavjud muammolarni aniqlash hamda ularni bartaraf etish bo‘yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqish haqidagi fukrlar ilgari suriladi.

**Tayanch so‘zlar:** milliy xavfsizlik, axborot xavfsizligi, kiberxavfsizlik, axborot tahdidlari, davlat siyosati, strategik rivojlanish, O‘zbekiston xavfsizlik konsepsiyasi.

# **ОСНОВНЫЕ АСПЕКТЫ ВЗАИМОСВЯЗАННОГО РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ И ИНФОРМАЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ**

**Бахадир МАХМУДБОЕВ**

независимый исследователь

Гулистанский государственный университет

Гулистан, Узбекистан

[bahodirmahmudboyev@gmail.com](mailto:bahodirmahmudboyev@gmail.com)

## **Аннотация**

В данной статье рассматриваются вопросы взаимосвязанного развития политики национальной и информационной безопасности в Узбекистане. Статья способствует пониманию взаимосвязи между политикой информационной и национальной безопасности, выявлению существующих проблем и разработке научно-практических рекомендаций по их устранению.

**Ключевые слова:** национальная безопасность, информационная безопасность, кибербезопасность, информационные угрозы, государственная политика, стратегическое развитие, концепция безопасности Узбекистана.

Texnologik taraqqiyot va globallashuv tufayli axborot ham mamlakatni himoya qilish, ham potentsial tahdidlar uchun muhim elementga aylandi. Bunday vaziyatda axborot xavfsizligini umumiy xavfsizlik siyosatining muhim qismi sifatida ko'rib chiqish zarur.

Kiberhujumlar, tizimli buzg'unchiliklar va ma'lumotlarning sizib chiqishi zamonaviy davlatlar, jumladan, O'zbekiston oldida turgan tahdidlarning bir qismidir. Zamonaviy harbiy mojarolar ko'pincha axborot hujumlari bilan birga keladi, bu yerda qarama-qarshilik nafaqat jang maydonida, balki ommaviy axborot vositalarida ham sodir bo'ladi. Axborot urushi dezinformatsiya tarqatish, jamoatchilik fikriga ta'sir o'tkazish va hukumatlar hamda ular yaratgan xabarlariga ishonchni susaytirish uchun faktlarni manipulyatsiya qilishni o'z ichiga oladi. Axborot xavfsizligidagi asosiy tahdidlardan biri dezinformatsiya bo'lib, u mohiyatan mafkuraviy urush usuli hisoblanadi. Noto'g'ri ma'lumotlar aholining psixologik holatiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi, vahima qo'zg'atishi va hokimiyatga ishonchni susaytirishi mumkin. Ijtimoiy tarmoqlar kabi ochiq axborot tarmoqlarida dezinformatsiya ayniqsa, tez tarqaladi.

Bugungi kunda dunyoning barcha mamlakatlari milliy xavfsizlik tizimida axborot xavfsizligini ta'minlashga ustuvor ahamiyat qaratilmoqda. Buning uchun O'zbekiston Respublikasida axborot jamiyati sifatida fuqarolik jamiyatini yaratish davlatning ustuvor yo'nalishi hisoblanadi, chunki XXI asrda fuqarolar va jamiyat taraqqiyotida axborot, axborot resurslari va texnologiyalarning roli ortib bormoqda. Albatta, milliy xavfsizlik, vatanparvarlik g'oyalarini targ'ibot, tushuntirish, oshkoraliksiz shakllantirib bo'lmaydi. Bu jarayonda mamlakatimiz ommaviy axborot vositalari, jurnalistika va publitsistika muhim o'rin tutadi. Qayta qurish siyosati, avvalo, milliy tarixiy xotiraning tiklanishiga olib keldi va bu jurnalistikada o'z ifodasini topdi. Jurnalist tafakkuri barcha ziyolilarni qamrab oldi, ular yangilangan milliy ongning har tomonlama va yo'nalishlarida o'z g'oya va takliflarini ommaviy axborot vositalari orqali yetkaza boshladilar. "Milliy xavfsizlik konsepsiyasi"da diniy ekstremizm, millatlararo va etnik ziddiyatlarning kuchayishi, qurollarning, jumladan, yadro qurolining tarqalishi, xalqaro terrorizm, uyushgan jinoyatchilikning avj olishi, narkotik moddalarning tarqalishi hamda ekologik tanazzul ko'rinishidagi mintaqaviy va yalpi tahdid mavjudligi ta'kidlangan. Xullas, davlatimizning milliy xavfsizligini ta'minlash faqat davlat

yoki huquqni muhofaza qiluvchi organlarning vazifasi bo‘lib qolmay, balki har bir fuqaroning majburiyati va burchi hamdir. Zotan, milliy xavfsizligimiz — biz yashayotgan mamlakat, jamiyatimiz, oilamiz, ota-onamiz, farzandlarimiz, qolaversa, kelajak avlodlarimiz xavfsizligidir” [11].

O‘zbekistonda axborot xavfsizligini rivojlantirishning ustuvor yo‘nalishlarini bir necha darajalarga bo‘lish mumkin:

- axborot xavfsizligining texnik vositalarini ishlab chiqish va modernizatsiya qilish. Bunga hukumat tarmoqlari va ma’lumotlarini himoya qilish, kiberhujumlarni kuzatish va ularga javob berish kiradi;

- axborot xavfsizligini tartibga soluvchi huquqiy bazani yaratish va uni yangi chaqiriqlarga moslashtirish, shu jumladan, kibertahdidlarga qarshi kurashish bo'yicha xalqaro hamkorlik;

- kybersavodxonlikni oshirishga qaratilgan ta'lim dasturlari orqali aholining kibertahdidlar va axborot xavfsizligi haqida xabardorligini oshirish.

Xalqaro hamkorlik: axborot xavfsizligi sohasida ilg‘or tajriba almashish bo‘yicha xalqaro tashabbus va tashkilotlarda ishtirok etish. O‘zbekistonning milliy va axborot xavfsizligi sohasidagi siyosati keng qamrovli bo‘lib, ham texnik, ham siyosiy jihatlarni qamrab olgan, milliy manfaatlarni himoya qilish va axborot xavfsizligi sohasidagi yangi chaqiriqlarga moslashishga alohida e’tibor qaratilmoqda.

O‘zbekiston hukumati allaqachon milliy axborot xavfsizligini mustahkamlash bo‘yicha choralar ko‘rgan. Axborot resurslarini himoya qilishga qaratilgan qonunchilik, shuningdek, kiberxavfsizlikni rivojlantirish tashabbuslari ushbu siyosatning muhim elementlari hisoblanadi. Ilmiy nuqtai nazardan, axborot xavfsizligi texnologik, ijtimoiy va psixologik tadqiqotlarni o'z ichiga olgan kompleks yondashuvni talab qiladi. O‘zbekiston ilmiy muassasalari axborot xavfsizligi strategiyasini ishlab chiqishda asosiy rol o‘ynashi mumkin. Bundan tashqari, ilmiy muassasalar ichki axborot platformalarini rivojlantirishga hissa qo'shishi mumkin, bu esa tashqi axborot manbalariga qaramlikni kamaytiradi. Bu,

ayniqsa, axborot kanallari orqali davlatning ichki ishlariga kiberhujumlar va aralashishlarning kuchayishi sharoitida muhim ahamiyatga ega.

Axborot xavfsizligini ta'minlash sohasida zamonaviy texnologiyalar va sun'iy intellektdan foydalanish muhim ilmiy jihatlardan biridir. O'zbekiston kiberhujumlar va dezinformatsion kampaniyalar kabi tashqi tahdidlarga tezkorlik bilan munosib javob berishiga imkon beruvchi texnologiyalarni rivojlantirishga sarmoya kiritishi kerak. Bu axborot resurslarini samarali himoya qilish va milliy xavfsizlikni mustahkamlash imkonini beradi.

Mamlakatda davlat tuzilmasi faoliyatining uzoq muddatli ustuvor yo'nalishlaridan biri davlat boshqaruvi samaradorligini oshirish va professional davlatni yaratishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish davlat xizmati tizimini, uning ish prinsiplarini isloh qilish, professional davlat xizmatchilari korpusini yaratishni taqozo etadi. Shu munosabat bilan 2017-yil 12-dekabrda O'zbekiston Respublikasi Davlat xizmatlari agentligi tashkil etildi, 2020-yildan boshlab esa O'zbekiston Respublikasining "Davlat xizmati to'g'risida"gi qonuni qabul qizg'in muhokama qilindi va bu davlat boshqaruvini optimallashtirish va uning sifatini oshirishga asos solindi. Bu harakatlar davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari faoliyatining ochiqligini rivojlantirish, ularning kasbiy mahoratini oshirish mexanizmiga aylanadi. Bu jarayonning huquqiy asosi O'zbekiston Respublikasining "Davlat xizmati to'g'risida", "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi qonunlarida o'z ifodasini topdi.

Xalqaro tashkilotlar va ekspertlarning fikricha, O'zbekiston so'nggi yillarda davlat xizmati sohasidagi qonunlari va faoliyatini zamonaviy xalqaro standartlarga yaqinlashtirdi. So'nggi yillarda axborot urushlarining ahamiyati muntazam oshib bormoqda, ularning asosiy belgilari bo'lgan vayronagarchiliklar yo'qligi, ijtimoiy-siyosiy hayotning barcha jabhalariga bosqichma-bosqich va beixtiyor kirib borishi kuzatilmoqda.

O'zbekiston Respublikasining milliy xavfsizligi – bu uning milliy manfaatlarini konstitutsiyaviy, qonunchilik va amaliy kafolatlar bilan himoya qilishdir.

O'zbekiston hukumati allaqachon milliy axborot xavfsizligini mustahkamlash bo'yicha choralar ko'rgan. Axborot resurslarini himoya qilishga qaratilgan qonunchilik, shuningdek, kiberxavfsizlikni rivojlantirish tashabbuslari ushbu siyosatning muhim elementlari hisoblanadi. Ilmiy nuqtai nazardan, axborot xavfsizligi texnologik, ijtimoiy va psixologik tadqiqotlarni o'z ichiga olgan kompleks yondashuvni talab qiladi. O'zbekiston ilmiy muassasalari axborot xavfsizligi strategiyasini ishlab chiqishda asosiy rol o'ynashi mumkin. Bundan tashqari, ilmiy muassasalar ichki axborot platformalarini rivojlantirishga hissa qo'shishi mumkin, bu esa tashqi axborot manbalariga qaramlikni kamaytiradi. Bu, ayniqsa, axborot kanallari orqali davlatning ichki ishlariga kiberhujumlar va aralashishlarning kuchayishi sharoitida muhim ahamiyatga ega.

Bugun axborot xavfsizligi milliy xavfsizlikning ajralmas qismiga aylandi. O'zbekiston bu sohada axborot urushlari, kiberhujumlar, jamoatchilik ongiga axborot hujumlari kabi qator tahdidlarga duch kelmoqda. Axborot xavfsizligi axborot tizimlarining texnik himoyasini ham, ommaviy ongni manipulyatsiya qilishga qaratilgan psixologik ta'sirlardan himoya qilishni ham o'z ichiga oladi. Globallashtirish va raqamlashtirish ham axborot xavfsizligi uchun yangi muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Internet orqali axborotning tez tarqalishi milliy xavfsizlikka zarar yetkazishi ehtimol tutilgan noto'g'ri ma'lumotlarning tarqalishi ustidan nazoratni talab qiladi. Bundan tashqari, axborot muhitida terrorizm va ekstremizmga qarshi kurash muhim yo'nalish hisoblanadi, chunki aholini yollash va radikallashtirish uchun axborot texnologiyalaridan tobora ko'proq foydalanilmoqda.

Axborot oqimlarining globallashtirish O'zbekistonning jahon axborot makoniga integratsiyalashuvi uchun imkoniyat yaratadi. Biroq, bu global kibertahdidlarga nisbatan zaiflikni ham oshiradi. Bunga javoban O'zbekiston

axborot xavfsizligi sohasida xalqaro hamkorlikni rivojlantirmoqda, mintaqaviy va xalqaro tashabbuslarda ishtirok etmoqda. Shunday qilib, axborot xavfsizligi sharoitida O'zbekiston axborotni muhofaza qilish va boshqarishning barqaror tizimlarini yaratish zaruratiga duch kelmoqda.

#### **FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:**

1. Mirziyoyev Sh.M. Ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash, muqaddas dinimizning sofligini asrash – davr talabi. URL: <https://president.uz/oz/lists/view/649>
2. Mirziyoyev Sh.M. Terroristik, ekstremistik yoki boshqa taqiqlangan tashkilot va guruhlar tarkibiga adashib kirib qolgan O'zbekiston Respublikasi fuqarolarini jinoiy javobgarlikdan ozod etish tartibini takomillashtirish to'g'risida. URL: <https://kun.uz/28218118>
3. Mirziyoyev Sh.M. Afg'oniston bo'yicha "Tinchlik jarayoni, xavfsizlik sohasida hamkorlik va mintaqaviy sheriklik" mavzusida o'tkazilgan xalqaro konferensiyadagi nutq. URL: <https://president.uz/oz/1601>
4. Mirziyoyev Sh.M. Terrorizm va ekstremizmga qarshi kurashish bo'yicha xalqaro konferensiya ishtirokchilariga murojaat. URL: <https://president.uz/oz/lists/view/7522>
5. Mahmudov O.N. Xorijiy armiyalarning ekstremizm va terrorizmga qarshi kurash sohasidagi tajribasi. *IMRAS*, 6(8), 178–182. URL: <https://journal.imras.org/index.php/sps/article/view/700>
6. Nazarov I.A. Yoshlarida diniy ekstremizm g'oyalariga qarshi mafkuraviy immunitetni shakllantirish omillari. URL: <https://scientific-jl.org/tal/article/view/4136>
7. Pirmetova Sh.M. Yosh avlod ongida mafkuraviy immunitetni shakllantirish asoslari. URL: <https://scientificacademy.org/index.php/ilmfanzio/article/view/946>
8. Umarov I.O. Talabalarda axborot va mafkuraviy tahdidlarga qarshi immunitetni shakllantirish. *Zenodo*. DOI: 10.5281/zenodo.13857915. URL: <https://zenodo.org/records/13857915>

9. Yakubov X. Sh., Zayniddinov B.Z. Terroristik va ekstremistik tashkilotlar hamda oqimlarning axborot texnologiyalaridan foydalangan holda olib borayotgan targ'ibot faoliyatining salbiy oqibatlari. URL: <https://web-journal.ru/journal/article/view/2659>

10.Qahramonova Z.J., Otamurodov D.O. O'zbekistonning terrorizmga qarshi kurash tajribasi. URL: <https://worldlyjournals.com/index.php/wkc/article/view/7245>

11. <http://huquqburch.uz/uz/view/409>